

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
i slop. peti-vrste
maloglasni po 150
in 20, večji oglaš
nad 45 mm v širini
po 3 in 4 Din v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pr. večjem g.
naročniku popusti
Izide ob 1. zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po praznikih

Uredništvo je v Kopališki ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne elektronsko
pismo se ne sprejema. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopališki ulici št. 6 - Celovški
ročni: Ljubljana št. 10.350 in 10.348
za inštalac. Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Fašistovska zbornica

Rim, marca 1929.

Lahko rečemo, da so volitve v fašistovsko zbornico že končane. Fašistovski svet je že izbral 400 kandidatov, ki se na cvetno nedeljo predložijo na eni in edini fašistovski volilni listi volivcem v odobritev. Volivec ne more na listi nič več izpremeniti niti ne sme zamenjati kakega kandidata; izreči se sme edino za ali proti celotni listi. Zakon govori o »po fašistovskem svetu določenih poslancih«, torej ne o kandidatih. Zakonodavec ni dvomil o zmagi fašistovske liste.

Fašistovski svet je imel na izbero 1000 kandidatov; 800 so jih predložile korporacije, to je sindikalne zveze delodajalcev in delojemalcev ter sindikalna zveza profesionistov in umetnikov, ostale pa razne organizacije in ustanove narodnega značaja. Fašistovski svet je odmeril korporacijam 296 poslancev in sicer jih dobijo kmetje 73 (46 veleposelstniki, 27 delavci), industrija 57 (31 industrijski, 26 nameščenci), trgovstvo 26 (trgovci 16, nameščenci 10), pomorska in zračna prevozna podjetja 21 (podjetniki 10, nameščenci 11), prevozna podjetja po suhem in na rekah 21 (podjetniki 12, nameščenci 9), banke 16 (lastniki 10, nameščenci 6) in sindikat profesionistov in umetnikov 82. Drugi poslanci pripadajo bivšim vojakom (54), javnim nameščencem (8), univerzam (12), srednjim šolam (5), ljudskim šolam (4) in drugim ustanovam.

Od 400 poslancev odpade torej le 296 na korporacije in od teh pripada 82 sindikalni zvezi intelektualcev, med katerimi je mnogo novinarjev in poklicnih politikov. Kar se tiče 214 zastopnikov korporacij, treba vedeti, da imajo vodstvo sindikalnih organizacij delodajalcev in delojemalcev po večini v rokah politiki, ki niso izšli iz strokovnih organizacij niti se morejo smatrati v polnem pomenu bese kot predstavniki stanovskih interesov teh korporacij. Delegiranje kandidatov, ki so bili predloženi fašistovskemu svetu, se ni izvršilo potom volitev v krajevnih strokovnih organizacijah, temveč na sestankih osrednjih vodstev v Rimu. Nova zbornica torej de facto ne bo ne korporativna ne gospodarska, temveč še vedno pretežno politična. Nekateri ugledni fašistovski publicisti so mnenja, da ima ta zbornica šele nalogo, da pripravi pot korporativnemu parlamentu. Resnične so le Mussolinijeve besede, da bo ta zbornica sto po sto fašistovska. Edino katoliški nacionalci imajo štiri mandate. Narodne manjšine pa sploh niso več v zbornici zastopane po svojih lastnih narodnih kandidatih, marveč jih zastopajo predstavniki fašizma.

Obris političnega sestava fašistovske države, kakor si ga je zamislil g. Mussolini, nišo še povsem jasni. Dozdaj je postavljen le glavni temelj z zakonom o fašistovskem svetu. Funkcija fašistovske zbornice v njem še ni točno označena, vendar odseva iz njega dokaj določno Mussolinijeva zamisel fašistovskega parlamenta. Zakonodavna oblast prehaja polagoma od parlamenta na izvršilni organ, na vlado, ki je popolnoma neodvisna od parlamenta; zakonodavna iniciativa ne gre več parlamentu, temveč vladi, oziroma ministrskemu predsedniku.

V demokratično-parlamentarnih državah je številčno razmerje med parlamentarnimi skupinami odločilno pri sestavljanju vlade, vlada se sestavi šele po konzultaciji šefov teh skupin in predsednikov zbornice in senata, ki predlagajo bodočega ministrskega predsednika. Ta pravica je v Italiji prešla na fašistovski svet, ki hrani stalno dva seznama imen. Izmed katerih naj kralj izbere ministrskega predsednika in člane nove vlade v skladu potrebe.

Italijanski parlament ne more več prosto sklepati o »vprašanju ustavnega značaja«; prej se mora o njih izreči fašistovski svet. Sem spadajo zakonski osnutki glede kraljevega nasledstva, kraljeve oblasti, o sestavi in poslovanju fašistovskega sveta, senata in poslanske zbornice; glede pravic ministrskega predsednika, o pravic izvršilnega organa, da sme izdajati pravne naredbe; zakonski osnutki glede sindikalnih organizacij in korporacij, o odnošjih med cerkvijo in državo in končno o mednarodnih pogodbah, ki zadevajo izpremembe državnega ozemlja.

Poslanska zbornica nima vezanih rok samo pri zakonskih načrtih ustavnega značaja, temveč tudi pri vseh »ustavnih zadevah«; političnega značaja. »Definicija ustavnih zadev čisto političnega značaja ni bila mogoča niti potrebna«, je dejal g. Mussolini v svojem poročilu pred senatom. »Tu gre za čisto politično snov, v kateri odloča razbo-

Manjšinsko vprašanje pred Svetom Društva narodov

Popolno soglasje med Malo antanto, Poljsko in Grško - Živahna delavnost delegatov Male antante

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 5. marca. Skupen nastop in popolno soglasje, ki vlada med zastopniki držav male antante, Poljske in Grške o manjšinskem problemu, je napravilo tukaj najboljše vtis. To soglasje je tem večjega pomena, ker bo tudi v slučaju, če bi se vršila načelna debata, skupina teh držav v svetu Društva narodov zastopana po dveh članih sveta. Kakor znano, je bil izvoljen kot član v svet v imenu male antante Romunija, ki jo letos zastopa bivši zunanji minister in poslanik v Londonu Titulescu. Napol stalni član sveta Društva narodov pa je Poljska, ki bo zastopala isto stališče. Med člani sveta Društva narodov se vršijo živahni sestanki.

Poljski zunanji minister Zaleski se je v teku današnjega dne razgovarjal o tem vprašanju z Briandom, Scialojem, pozneje s Chamberlainom. V isti zadevi je Scialojo, predsednika Društva narodov, obiskal tudi Titulescu. Splošno prevladuje mnenje, da bo razprava zelo mirna ter da ne bo nemški zunanji minister dr. Stresemann šel tako daleč, kakor se je prvotno pričakovalo. Razprava v tem vprašanju se bo pričela na jutrišnji popoldanski seji sveta Društva narodov. —r—r.

Kumanudi pri Briandu in Chamberlainu

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Zastopnik našega zunanjega ministra dr. Kumanudi se je danes dopoldne dolgo razgovarjal z angleškim zunanjim ministrom Chamberlainom. Nato je konferiral s francoskim zunanjim ministrom Briandom. Pri teh razgovorih je dr. Kumanudi obrazložil naše stališče v vprašanjih, ki so na dnevnem redu sedanjega zasedanja. Obenem pa se je vodil razgovor tudi o vseh drugih važnih vprašanjih, ki so v zvezi z našo zunanjo politiko, posebno z razmerjem med našimi sosednimi državami na Balkanu in Srednji Evropi. O razgovorih se ni izdal noben komunik, ker se bodo razgovori v prihodnjih dneh nadaljevali.

Pred podpisom prijateljske pogodbe z Grčijo

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Grški zunanji minister Karapanos je v teku današnjega dne sprejel stalnega grškega delegata pri Društvu narodov in poslanika v Parizu. Jutri se bo Karapanos sestal z dr. Kumanudijem. Na tem sestanku se bodo pregledale tiste konvencije, ki so jih sklenili v Atenah naši in grški strokovnjaški delegati, nakar se bo določil dan podpisa teh dogovorov po pooblaščenih obeh držav.

Zeneva, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Poseben kurir je včeraj dostavil dr. Kumanudiju prijateljsko in razsodiščno pogodbo z Grčijo. Po zaključnih pogajanjih s Karapanosom se bo pogodba podpisala v petek.

Belgrad, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Danes se je v ministrstvu za zunanje zadeve pregledoval akt o sporazumu, ki se je sklenil v Atenah. Sporazum, ki ureja vprašanje tranzita v naši svobodni coni v Solunu, je že redigiran. V zvezi s tem bo jutri potoval v Zenevo grški poslanik na našem dvoru Polihroniades, ki bo o tem sporazumu obvestil grškega zunanjega ministra. Obenem bo grškemu ministru izročil besedilo sklenjenega sporazuma. Tudi naša vlada je poslala zastopniku zunanjega ministra dr. Kumanudiju besedilo sporazuma. Dosegel se je tudi sporazum za sklenitev prijateljske pogodbe med Grčijo in Jugoslavijo, kar se je sklenilo za časa Venizelosovega bivanja v Belgradu.

Manjšinska debata odgojena

Zeneva, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Velika debata o manjšinah bi se imela pričeti danes popoldne, bila pa je najprej za pol ure, potem

rita sodba ministrskega predsednika. Načelnik vlade torej odloča, glede katerih političnih vprašanj je potrebno predhodno mnenje fašistovskega sveta. Ker pa more na drugi strani edino ministrski predsednik sklicati fašistovski svet in mu določiti dnevni red, je načelniku vlade dana možnost, da prepreči uzakonitev vsakega političnega zakonskega načrta potom zbornice, ki ne bi odgovarjal intencijam šefa vlade.

pa za nedoločen čas odgojena. Dopoldne se je razgovarjal Zaleski z Japoncem Agazzijem, dočim je Titulescu govoril z dr. Stresemannom. Odgoditev ima baje svoj vzrok v nasprotju med Chamberlainom in Zaleskim, kar je razvidno iz časopisnih izjav Chamberlaina, ki je izjavil: Svet Društva narodov mora na podlagi pogodb in svojihkušenj priti do enotne politike v manjšinskih vprašanjih. Odstotek ugodnih rešitev manjšinskih pritožb je precej visok. Ideal bi bil ta, da bi se pritožbe rešile, preden bi prišlo pred svet ali odbor trojice. Zapleteni problem se na tem zasedanju ne more rešiti, temveč bi se moral odgoditi do prihodnjega zasedanja, za katero bi morala proučevalna komisija izdelati svoj natančni program.

Smatra se, da se je Chamberlain s tem odločil za Dandurandovo mnenje in proti Zaleskemu ter Mali antanti, katera sta zastopala mnenje, da se vprašanje definitivno odstavi z dnevnega reda Sveta Društva narodov, ki naj ugotovi, da je izprememba veljavnega manjšinskega postopka sploh nemogoča. V ostalem je Chamberlain svaril, da naj se pomen manjšinskega vprašanja ne precekuje, ker imajo Društvo narodov in državniki reševati tudi druga važna vprašanja.

Prvi sporazum na pirotski konferenci

Pirot, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Predpoldne se je vršila konferenca mešane jugoslovansko-bolgarske komisije. Po končani seji se je izdal komunik, ki se glasi:

Karadžov je lahko oboel in ni prisostvoval današnji seji mešane komisije. Na današnji seji sta se obe komisiji sporazumeli v neobveznem razgovoru o teh točkah:

1. V vprašanju porabe vode iz vodnjakov v neposredni bližini meje.
2. Dvolastniki se ne morejo prisiliti na noben kuluk po zakonu dotične države.
3. O bivanju dvolastnikov na drugi strani

Redukcije ministrstev

Zagreb, 5. marca. (Tel. »Slov.«) »Narodna Politika« prinaša iz Belgrada tole vest: Iz dobro informiranih krogov se je zvedelo, da se bo v zvezi z novim zakonom o vrhovni upravi, ki bo te dni dokončan, imela izvesti obsežna redukcija ministrstev, tako da bi jih ostalo 12 ali 13. Tudi bi ne bilo več ministrov brez portfeljev. Pod redukcijo bi prišla manj važna ministrstva: za socialno politiko, za vero, za agrarno reformo, za gozdove in rudnike, skupno s kmetijskim ministrstvom bi tvorili gospodarski resori ministrstvo za narodno gospodarstvo. Namen te reforme ima strogo strokovni značaj, da bi se odstranili poslednji ostanki kabinetske vlade, ki so postali z ukinitvijo veljavnega kolegijalnega značaja in samostojnosti posameznih resorov odveč. S tem bi posamezne resore prevzele nove strokovnjaške osebe.

Zakonodajni svet se sestane 19. t. m.

Belgrad, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Vrhovni zakonodajni svet se bo sestal dne 19. marca. Zakon o vrhovni državni upravi ne pride najprej na vrsto, kakor se je to prvotno poročalo, ker zakon še ni gotov in ker so se v vladi pojavila različna mišljenja glede tega, katera ministrstva naj se ukinejo. Zakonodajni svet bo najprej obravnaval odvetniški zakon. Nato pride na vrsto zakon o korupciji, ki se bo imenoval zakon o zlorabi v službeni dolžnosti. Zakon bo izdelan na podlagi sedanjega načrta zakona o korupciji. V njem se bo dala možnost preiskave premoženjskega izvora politikov in državnih uradnikov.

Večje kompetence šefov uradov

Belgrad, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Finančno ministrstvo je izdelalo pravilnik o delu odseka za računovodstvo pri posameznih uradih. S tem pravilnikom je urejeno poslovanje računovodstva pri vseh resorih. Ta pravilnik bi imel stopiti v veljavo 1. aprila. Glavna vsebina je v tem, da so po njem šefi uradov postali pristojni, dajati navodila v zahtevah potrebnih kreditov. Razen tega bodo dobili kompetence, da odrejaajo izplačevanje plač uradnikom. Po tem pravilniku se določa, da se bodo finančno ravnateljstvo in njegovi uradi zelo obremenili.

Dandurand izpolnjuje svoj predlog.

Zeneva, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Dandurand je v svojem predlogu vložil še nekatere izpremembe: 1. da smejo manjšine v nujnih slučajih svoje pritožbe vlagati istočasno pri lastnih vladah in pri Društvu narodov. Če generalni tajnik prizna nujnost, naj pritožbo takoj dostavi vsem članom Sveta in stavi na dnevni red prihodnjega zasedanja Sveta, če ne bi bilo ob posebni nujnosti potrebno izredno zasedanje. 2. Tudi v slučajih, v katerih niti odbor Sveta niti noben član ne predlaga, da se razpravlja o pritožbi, bi se moral sprejeti sklep, ali in kako naj se zadeva sporiči javnosti. Dosedanji Dandurandovi predlogi za take nujne slučaje niso predvidevali nobene postopka.

Chamberlainova izjava

Zeneva, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Chamberlain je na vprašanje izjavil časnikarjem, da bo z dr. Stresemannom, Briandom in drugimi državniki govoril tudi o reparacijskem vprašanju, o vprašanju izpraznitve Porenja ter o ugotovitvenem in poravnalnem odboru in sploh nadaljeval splošne razgovore iz Zeneve in Lugana, seveda ne da bi se pri tem kaj sklepalo.

dalje od enega dne.

4. O iskanju izgubljenе živine.
5. O načinu izročitve izgubljenе živine.
6. O postopanju o priliki odvzetja legitimacij posameznim dvolastnikom.
7. O enakem postopanju nasproti dvolastnikom z obeh strani glede plačanja davkov in taks.
8. O osiguranju in očuvanju dvolastniških imetij s pomočjo poljskih čuvajev.
9. O sankciji o priliki kršitve pravilnika.

Seja se bo jutri dopoldne v načelu nadaljevala.

Kako tolmačiti novi zakon o pokojninah

Belgrad, 5. marca. (Tel. »Slov.«) O tolmačenju novega uradniškega zakona je Vaš dopisnik zvedel, da je pripravljena naredba o natančnem tolmačenju tega uradniškega zakona. V tem zakonu se polaga posebna važnost na dosego pravice do pokojnine po 10 letih efektivne državne službe in sicer na podlagi zdravniškega izpričevanja, da se na ta način izogne vsaki zlorabi tega zakona. Sklenilo se je, da se v Belgradu sestavi posebna zdravniška komisija, pred katero mora priti vsakdo, ki zahteva po desetih letih službe pokojnino z motivacijo, da mora iti v pokoj radi zdravja. Komisija bo postopala strogo in bo natančno pregledala vsakega. Uredba je naperjena posebno proti zlorabam s strani uradnik, ki se nameravajo poročiti in bi še zdrave hotele uživati pokojnino, češ da so radi bolezni nesposobne za državno službo. S to naredbo se bodo take zlorabe preprečile. Kdor bi pred 20 službenimi leti zahteval pokojnino, se bo moral enako podvreči strogi zdravniški preiskavi pred to komisijo. V drugi vrsti se v tej naredbi polaga velika važnost na to, da se ne priznajo kot službena leta tista leta, ki jih je prizadeti uradnik prebil kot dnevničar, vojak, ali pogodbeni uradnik pred končanimi desetimi leti efektivne državne službe. Z ozirom na to bo mogoče dobiti priznanje teh službenih let šele po desetih letih efektivne službe.

Most pri Zidanem mostu bo zgrajen letos

Belgrad, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Dela na načrtu za zgraditev železniškega mostu na Zidanem mostu so končana. S tem mostom bi se dobila neposredna zveza Ljubljane z Zagrebom in Belgradom, ne da bi bilo treba presedati kot doslej in prekinjati prometa. Obenem se namerava povečati postaja na Zidanem mostu. Most bi bil na dveh obokih po 30 metrov, ki bi bila iz betona postavljena na skali pod Savinjo. V proračunu so določeni za to zgradbo štirje milijoni. Čim bo zime popustila, se prične s pripravi. V načrtu je, da bo moral biti most to sezono zgrajen. Pri licitaciji je stavila najnižjo ponudbo tvrdka »Slavec« v Kranju. Zato se je zgradba oddala temu podjetju. Most bo imel dva tira,

Nove železniške tarife

Belgrad, 1. marca 1928.

Dne 1. marca so stopile v veljavo nove železniške tarife, katere je po dolgem in izčrpnem proučevanju v tarifnem odboru odobrilo prometno ministrstvo. Pri izdelavi novih tarif so sodelovali zastopniki našega kmetijstva, kakor tudi zastopniki naše trgovine, obrti in industrije in so torej tarife dejansko rezultat sporazumnega dela med železniško upravo in zastopniki našega gospodarstva.

V obliki in podelitvi se tarife niso veliko spremenile. Glavna sprememba leži v tem, da so **povečani vozarinski stavki od 5%—35%**. Opravičeno smemo torej zaključiti, da glavna svrha reforme leži v povečanju železniških dohodkov. Pri tem pa moramo konstatirati, da je železniška uprava izvedla povečanje zelo previdno in da je posebno gledala na to, da kmetijstva preveč ne obremeni, ker je za kmetijske proizvode povečala tarifo samo za 5%, kar predstavlja najnižjo stopnjo izvedenega povzvišanja.

Prometno ministrstvo pričakuje od tarifne reforme finančni efekt od 120—150 milijonov dinarjev letno, kar naj bi služilo za saniranje železniških prilik. V prvi vrsti pride v poštev tehnična in administrativna reorganizacija železniške službe in **poboljšanje materialnega stanja železničarjev**, od katerih je odvisno dobro funkcioniranje železniškega aparata. Namen, ki ga železniška uprava zasleduje, je dober in predstavlja to, kar mi vsi želimo in pričakujemo. Če bo železniška uprava to dosegla, potem bo vsak zadovoljen, da je tudi od svoje strani prispeval svoj obolus za ureditev vprašanja, ki je eno od najvažnejših v kompleksu vprašanj splošno državnega značaja.

Lokalne tarife.

Lokalna tarifa ni v svoji obliki utrpela nobenih bistvenih sprememb. Ohranila je staro podelitev v izuzetne in izvozne tarife. Stvarna razlika obstoji samo v vozarinskih stavkih, ki so v splošnem povečani za 5%.

Nekoliko drugače je stvar z našo industrijo. Ta nosi največji del povzvišanja. Posebno pride v poštev premož, les, apno in opeka, za katere je tarifa povišana od 10—35%. Ali ti predmeti so imeli v stari tarifi zelo nizke vozarinske stavke. Premož in les sta bila namreč v l. 1925-26 v zelo kritičnem položaju. V lesni trgovini je nastopila skoraj popolna stagnacija radi skoka vrednosti dinarja in padca italijanske lire, tako da je naš les postal predrag in da ga je na svetovnem trgu skoraj popolnoma izpodrinil romunski les. V tej kritični dobi je priskočila železniška uprava v pomoč in za lesno industrijo uvedla posebno nizke vozarinske stavke.

Ravno tako se je v pogledu premožga pojavila velika konkurenca inozemskega premožga, kar je zopet zahtevalo veliko pomoč železniške uprave v vidu nizkih vozarinskih stavkov.

Kar je pred tremi leti bilo potrebno, to danes ni več, ker so se prilike popravile v korist naše industrije. S tem povečanjem je lesna industrija kakor tudi industrija premožga morala računati, ker bi povečanje teh tarif moralo priti prej ali slej.

Posebno pada v oči, če se govori o povzvišanju od 30%. To izgleda zelo veliko, ako se izrazi v procentih, kar kritičarji zelo radi izkoristijo. Če pa to povečanje pogledamo v stvarnem iznosu, potem vidimo, da predmeti, ki so povišani za tako velik odstotek, uživajo zelo nizke vozarinske stavke. Če se takšen vozarinski stavek poviša samo za 50—60 Din pri vagonu, to takoj znaša 30% od starega stavka. Če pa računamo, koliko to povišanje znaša pri kilogramu, vidimo, da se s 30% nim povišanjem obremeni en kilogram dotičnega predmeta **samo s pol pare**. Takšno povišanje pa gotovo ne more resno nikomur škodovati; niti producentu, niti konzumentu. Brez obzira na to, da so v novi tarifi tudi nekateri predmeti znižani (les za žage itd.), moramo trditi, da je povišanje izvedeno zelo vestno in popolnoma v dopuštenih in opravičenih mejah.

V novi tarifi ne obstoji več tako zvana tarifa za pasivne kraje. To je bila tarifa za prevoz žita, koruze itd. v pasivne kraje, ki je služila samo za trgovske posrednike in ni narodu prinesla nobene koristi. Narod v tako zvanih pasivnih krajih je plačal živžene potrebe dražje, čeprav je imel tarifo nižjo za 55%. Pri tem je ta tarifa še posebno škodovala naši mlinski industriji. Ukinitve te tarife se more torej samo pozdraviti, ker je s tem odpravljena špekulacija na račun siromašnih narodnih slojev.

Nova tarifa predstavlja torej brez dvoma napredek v naši notranji tarifni politiki tako, da obstoječi opravičeno upanje, da bomo v kratkem tudi v tej najvažnejši panogi železniške službe prišli do realnega presojanja naših gospodarskih razmer.

Korupcijska afera v Romuniji

Bukarešt, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Kazensko sodišče vodi preiskavo proti ministru za narodno blagostanje v Avarescovi vladi, ker so javno očitali Avarescovi vladi, da je pri nabavi sanitetnega materiala iz Nemčije na podlagi Dawesovega načrta oškodovala državo za 300 milijonov lejev. Preiskovalni sodnik je preiskavo v Bukarešti zaključil in danes odpotoval v Nemčijo, da se informira o tržni ceni sanitetnega materiala.

Težki porazi mehiške vlade

Odločilna zmaga gen. Escobara nad vladnimi četami - Vstaši se približujejo glavnemu mestu - Nove pokrajine pristopile k vstašem

Newyork, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Dasi cenzura mehiške vlade ne propušta nobenih vesti, se smatra za gotovo, da je mehiška vlada dosedaj pretrpela velike poraze. Voditelji revolucije so brez boja zavzeli še nadaljnja obmejna mesta, dobili v svoje roke vsa železniška križišča in mesto Mexiko popolnoma izolirali. Samo severne province in pa mejno ozemlje ob Rio Grande je še mirno. V provinci Sinalta so se vladne čete umaknile proti jugovzhodu, porušile železniške proge in mostove. V južnih provincih koraka general Escobar proti industrijskemu mestu Montereyu, katero je kot se čuje, po odločilni zmagi nad vladnimi četami celo tudi že zavzel, kar bi zapečatilo usodo vlade, ker zgubi s tem svoje velike municijske zaloge. Tudi država Oaxaca je pristopila k revolucionarnemu. General Aguirra zbira svoje čete že pri Orizabi, ki je samo 80 milj oddaljena od glavnega mesta. Guverner Topete je proglasil proticerkvene verske zakone za razveljavljene in cerkve zopet izročil božji službi. V mestu Mexico je še popoln mir. Vlada upa, da se bo rešila s tem, da izroči vojno ministrstvo svojemu naj-

močnejšemu članu Callesu. Vesti o aretaciji Gilla in Callesa se niso uresničile. V komunikaciji trdi predsednik Gill, da je revolucija omejena samo na province Sonora, Coahuila in Veracruz in jo je pripisovati samo sebičnim delovanjem nezadovoljnih vojaških oseb, dočim je večina vojske vladi zvesta. — Voditelj revolucije general Aguirra pa je izjavil »Newyork Timesu«, da podpira to gibanje velik del prebivalstva, vojske, mornarice in agrarcev. Tudi v ameriškem državnem departemenu se smatra, da je položaj mehiške vlade težaven.

Newyork, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Po deloma nasprotujočih si vesteh je položaj za mehiško vlado vsekakor izredno resen. Vest, da so vstaši zavzeli industrijsko mesto Monterey v državi Nuova Leon, dosedaj še ni potrjena. Vstaši poročajo, da so bile čete generala Callesa poražene in da so vstaši vjeli več sto mož, med njimi dva generala. Po poročilu mehiškega generalnega konzula El Pasa v Texasu pa je moral general Aguirra, poveljnik vstašev v Veracruz, izprazniti več mest in se umakniti proti Veracruzu.

Holandija ni ogrožena

Haag, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Ministrski predsednik de Geer je danes v poslanski zbornici prečital izjavo vlade, v kateri obširno pojasnjuje, kako je prišlo do objave »vojaške konvencije med Francijo in Belgijo«, po kateri naj bi bila Holandija ogrožena. Holandija je ukrenila vse potrebne korake v Londonu in Parizu in je dobila pomirljive izjave. Pravosodni mini-

ster je med tem uvedel v stvari preiskavo, da se doženejo falzifikatorji in njih motivi. Vlada je prepričana, da Holandije ne ogroža noben narod. Upa, da se holandski narod ne udaja mednarodnemu nezaupanju. Poslanska zbornica je izjavo vlade sprejela z odobravanjem. S tem se more smatrati ta afeta, ki je holandski narod zelo razburila, kot srečno likvidirano.

Napadi na Hlinko

Po svoji izključitvi iz slovaške ljudske stranke je objavil bivši posl. Juriga težke očitke na slovaško ljudsko stranko in njenega voditelja Hlinko, češ, da je prejemal od Madjarov denar in da je bila njegova politika veleizdajalska. Na te očitke je vložil poslanec Hlinka tožbo in se bo torej stvar pred sodiščem docela razčistila. Ker pa kljub temu nasprotniki slovaške ljudske stranke ne mirujejo, so odgovorili na te očitke nekateri poslanci slovaške ljudske stranke.

Tako odgovarja posl. Sivák to-le: »Vse te trditve in očitke pomenijo silno zverženje resnice. Tako trdi n. pr. poslanec Juriga, da je prejel poslanec Hlinka za svoje osebne namene od madjarske vlade vrednostne papirje v vrednosti dveh milijonov Kč. V resnici pa gre za neko predvojno rento, ki jo je imel Hlinka naloženo v Budapešti. Po prevratu je bilo nujno to stvar urediti. Hlinka se je o tej stvari pogajal najprej s pok. finančnim ministrom dr. Rašinom in potem z dr. Englišem in po njih odobritvi te papirje prenesel v republiko.

Kar se tiče drugega očitka, da je posl. Hlinka prodal in izdal slovaški narod, ko je za pol milijona Kč prodal dr. Poliakmu poslanski mandat. Ta trditev je navadna nesmisel. Vsak poslanec ljudske stranke je po svoji izvolitvi dal za potrebe stranke od svojih dijet 15.000 Kč. Vse to je zapisano v knjige in se vodi v evidenci. Če je hotel dati kdo več,

darežljivosti se ne stavijo nobene meje.

Da bi posl. Hlinka ne podal računov o ameriški zbirci, je tudi čisto neresnična trditev. Izvoljena je bila posebna komisija, v kateri sta bila posl. dr. Buday in Hanco in ta je pregledala vse od Hlinke predložene račune in jih proglasila za pravilne. Ni torej res, da Hlinka ni predložil računov.

Nesmiselna je nadalje trditev, da je zahteval Hlinka kot pogoj sodelovanja stranke v vladi 10 milijonov Kč za sanacijo svoje banke. Nobena koalicijskih strank pri vstopu v vlado sploh ni smela omeniti takih pogojev, tem manj Hlinka.

Posl. Hanco pa je dejal z ozirom na poslednje dogodke v slovaški ljudski stranki to-le:

»Očistimo ljudsko stranko od vseh teh, ki so jo oslabili, očistimo jo tudi od posl. Tuke, če bi se izkazalo, da nas je prevaril. Mi zaradi njega ne bomo trpeli. Nočemo izdajati težko pridobljene svobode! Če jo je hotel izdati on, se bo videlo iz sodne razprave in razsodbe in če treba, bomo znali tudi njega izključiti.

Oprostimo se vseh nezdravih pojavov med nami in s tem bomo okrepili stranko. Stojimo na stališču republike in za njen blagor hočemo delati. Hoteli bi nas onemogočiti in zato kriče, da smo madjaroni. Nismo nikdar to bili in ne bomo. Trpeli smo za svobodo in ne pustimo nikomur, da bi jo nam vzel.

Češko-nemška trgov. pogodba

Praga, 5. marca. (Tel. »Slov.«) S češkoslovaške strani se čuje, da so pogajanja med Češkoslovaško in Nemčijo za trgov. pogodbo, ki se vršijo že več kot poldrugo leto, dospela tako daleč, da so ovire deloma odstranjene, deloma omiljene in se more računati na to, da bo pogodba podpisana koncem aprila.

Velika eksplozija v Soliji

Sofija, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Okoli 9 zvečer se je sinoči zgodila eksplozija, ki je povzročila v celem mestu ogromno paniko. Nastal je namreč požar v vojaškem arzenalu, ki je povzročil eksplozijo za eksplozijo. Nato je zletelo poslopje v zrak. Eksplozija je bila zato tako katastrofalna, ker ni bilo niti najprimitivnejših varnostnih odredb in radi velike panike, ki je nastala v trenutku eksplozije med žrtvami. Delavci so se kakor brez glave stiskali pred dvema vratima, ki sta se odpirali na znotraj, in pred dvema zamreženima oknom, dočim se nihče ni skušal rešiti skozi štiri prosta okna. V obupni gneči so pritiskali na vrata. Večina se je zadušila, ker so se začeli razvijati razni plini. Od 40 oseb so ostale nepoškodovane samo štiri, 24 delavcev, med njimi 18 žensk, je mrtvih, od 12 ranjenecv se jih 6 bori s smrtjo. Arzenal ni imel lastne tovarniške požarne brambe. V dvorani ni bilo gasilnih priprav. Delavci tudi niso bili izveščani za slučaj požara. Pred vratima so po požaru našli 20 nakopičenih mrličev.

Curih, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Velika komunistična demonstracija proti fašizmu v kantonu Tessinu, ki se je nameravala prirediti v veliki noči, se bo vršila v Bazlu in bo mednarodnega značaja.

Belgrajske vesti

Belgrad, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršil v Belgradu občni zbor Društva jugoslovanskih igralcev. Navzoči so bili delegati iz vse države. Iz Ljubljane je bil navzoč delegat Drenovec, iz Maribora pa Rasberger. Zboru je predsedoval Boža Nikolič. Na občnem zboru se je razpravljalo o gledališkem zakonu, o pokojninskem skladu, ki je dosedaj obstojal v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Občni zbor je sprejel predlog, da se ustanovi pokojninski sklad za igralce za vso državo. Predsedniku Igralskega društva v Zagrebu se je naložila naloga, da izvrši potrebne priprave. Glede ustanovitve igralskega pokojninskega sklada bo stopil v stik s šefom gledališkega oddelka v Posvetnem ministrstvu, Cekičem. Jutri bo posvetno ministrstvo sprejelo delegate Igralskega društva. Igralci izražajo velik optimizem glede ureditve igralskega stanovskega vprašanja.

Seje vlade se ne vrše radi tega, ker je predsednik vlade Peter Živković bolan.

Komisija za izdelavo novega invalidskega zakona je končala svoje delo. Novi invalidski zakon bo kralj v najkrajšem času podpisal.

Zakon o praznikih v državnih uradih je izdelan. Podrobno navaja praznike, o katerih uradi in uradniki ne delajo, in praznike, ob katerih uradi delajo, stranke pa se ne sprejemajo.

Koncencije za zaščito delavcev. Iz zunanje ministarstva se je zvedelo, da se dela na sklenitvi konvencij med Jugoslavijo, Nemčijo, Belgijo in Francijo za zaščito delavcev.

Inozemsko posojilo za Hipotekarno banko. »Novosti« poročajo: Po poročilih Gruiča, ravnatelja državne hipotekarne banke, vlada optimistično razpoloženje, ker so pogoji za posojilo, ki se namerava najeti, zelo ugodni. Gruič se pogaja namreč s francoskimi in angleškimi finančnimi krogi za posojilo za državno hipotekarno banko.

Sarajevski oblastni zadrugi je odobrilo ravnateljstvo za kmetijski kredit 10 milijonov dinarjev. Trimilijonsko posojilo je dobila Zveza srbskih kmetijskih zadrug za Bosno in Hercegovino.

Konferenca za sklenitev trgovinske pogodbe z Romunijo se bo vršila 8. marca. Potem se bodo pričela trgovinska pogajanja s Poljsko. Poljski delegat dr. Stoga je že stopil v stik z gospodarskimi krogi.

Proslava Masarykovega rojstnega dne se je vršila nocoj v Belgradu. V češkoslovaškem domu je bila slovesna akademija, na kateri je predaval češkoslovaški poslanik Seba. Jutri bo slovesen sprejem.

Prometna zveza med Zagrebom in Splitom. Za Zagreb je zelo važno vprašanje prometne zveze s Splitom. Kakor se je zvedelo, se bo ta zveza vzpostavila prihodnji teden. Na čiščenju proge se dela z veliko energijo. Včerajšnji sneg je čiščenje zelo oviral.

Drobne vesti

Atene, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Izgon grškega pravoslavnega škofa iz Albanije je povzročil v Grčiji veliko ogorčenje. Listi zahtevajo, da se politika nasproti Albaniji pregleda na novo in da se vloži pritožba pri Društvu narodov.

Križarjenje »Grofa Zeppelina«. »Lupta« poroča, da je nemška vlada prosila za dovoljenje, da sme zrakoplov »Grof Zeppelin« preleteti romunsko ozemlje. Dne 26. marca namerava »Zeppelin« križariti od Crnega morja dalje nad ustji Donave.

Knez Jaroslav Thun umrl. Na gradu Tešin na Labi je umrl danes 65 letni bivši knez Jaroslav Thun in Hohenstein, bivši tajni svetnik, član češkega in moravskega deželnega zbora ter avstrijskega državnega zbora. Bil je imenovan za varuha otrok po avstrijskem prestolonasledniku Francu Ferdinandu.

Atene, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Pri spopadu med orožniki in stavkajočimi delavci v Elevisu sta bila dva delavca ubita, 8 pa je bilo ranjenih.

Ghandi aretiran

London, 5. marca. (Tel. »Slov.«) Včera je bil v Kalkuti aretiran Ghandi po končanem vihnem velikem shodu, na katerem je policija samo po svojem modrem postopanju preprečila hude spopade. Ghandi je na shodu pozivljal h gospodarskemu bojkotu proti Angliji in simbolično zažgal angleške tkanine. — Proti položitvi kavcije so ga potem spustili in je odpotoval v Burmo.

Primorske novice

Poziv primorski duhovščini je objavil tržaški »Piccolo« 5. t. m. na uvodnem mestu, da naj na dan tako zvanega plebiscita, to je, ko bodo imeli volivci izreči k listi Velikega fašistovskega sveta svoj »da« ali »ne«, »koraka na čelo svojih vernikov v imenu duceja, belima in Italije.«

Izredno sodišče za zaščito države v Rimu je 4. t. m. začelo svoje novo zasedanje, katere se je otvorilo s procesom zoper komunističnega emisarja Holmajerja iz Svice in več komunistov iz Primorja, med katerimi je tudi Slovenka Jožefina Zolja iz Trsta, družico Vladimirja Martelanca, ki je zaradi komunizma bil že obsojen. Po končani razpravi je sodišče obsodilo Švicarja Holmajerja na 15 let ječe, štiri druge obtožence pa v ječo 3 do 5 let.